12

TENTAMEN MEDICUM INAUGURALE, DE HEPATITIDE.

QUOD

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.T.P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

LACHLANUS MACLEAN,

SCOTUS,

NAVIS INDIAE ORIENTALIS CHIRURGUS,

NEC NON

SOCIET. REG. PHYS. ED. SOC. HONORARIUS.

Aliter vetuſtis morbis, aliter acutis medendum. CELS.

Ad diem 13. Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBAT ADAMUS NEILL CUM SOCIIS.

M DCC XC.

VIRO PRÆSTANTISSIMO

ALEXANDRO CALLANDER,

ARMIGERO,

E SENATORIBUS BRITANNICIS

UNI;

QUI,

PLURES ANNOS,

IN INDIA ORIENTALI,

MUNERIBUS SUMMIS,

ILLÆSA FAMA

PERFUNCTUS EST;

OB

PLURIMA

AMICITIÆ

DOCUMENTA,

TESTIMONIUM;

NEC NON

Nec non

amico suo carissimo

COLUMBO MACQUEEN, M. D.

Norwici,

medicinam,

tanta cum sui laude,

ac dignitate,

aliorumque commodo,

facienti;

summæ observantiæ

monumentum;

hocce opusculum,

D. D. Cque

AUCTOR.

E R R A T A.

Page 12.	line 20.	*Pro* qua *lege* quae.
19.	14.	*Pro* ſanis *lege* ſanus.
29.	10.	*Pro* umbrifero *lege* imbrifero.
43.	16.	*Pro* eſt *lege* et.

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

HEPATITIDE.

PROOEMIUM.

ALIQUOT annos in plagis ubi pulchra morbos tropicos obſervandi occaſio mihi data eſt, commoratus; paucula de hepatitide ex proprio penu, et experientia, potius quam ex aliorum ſcriniis compilatis, deprompta, in vulgus edere, ſatius duxi. Primo quidem, non ſolum *vetuſtae*, ſed etiam *acutae*, hepatitidis

 hiſtoriam

hiſtoriam fuſius tractare animo mecum decreveram; hujus vero hiſtoriam plenam et accuratam ultra diſputationum inauguralium limites longius excurrere, comperto; phaenomena ejuſdem notatu digniora, quae ab his, quae ſub coelo mitiori ac frigidiori obſervanti occurrunt, aliquatenus mihi diſtare videbantur, leviter perſtringere ſatis habui.

DEFINITIO.

Dyſpepſia, facies lurida, ſubflava, tumidiuſcula; gravitatis, ac plenitudinis ſenſus, cum epigaſtrii et hypochondriorum, praeſertim dextri, doloribuſque, plus minus moleſtis, alternans, compreſſiuncula vel decubitu in latus ſiniſtrum, auctis; dolor ad claviculam, et ſummum humeri dextri, aliquando vero ſiniſtri; ſaepe dyſpnoea, tuſſis ſicca, dejectiones olidae; febricula, praeſertim veſperi ingruente.

HISTORIA MORBI.

Hepatitis vetuſta eſt vel *primaria*, vel ab alio morbo pendens, *ſymptomatica:* nulluſque forſan ex omnibus, quibus gens humana opportuna eſt, morbis, majori ſignorum varietate, ſaltem initio, ſtipatur; adeo ut non ſolum medicum, ſed etiam aegrum ipſum inauſpicatum ſaepius ſubdole fallat; quippe qui omnia ſua ſtadia, nemine ſuſpicante, donec tandem ſtrages horrenda quam ediderat, *anatomici* cultro detegatur, larvatus percurrat.

Saepe initio, dyſpepſiae ſignis, flatu, plenitudinis, inflationiſque ventriculi ſenſu, praecipue poſt paſtum; ructuque vario, praeſertim acido, carpitur aeger: cibi appetentia varia; nunc faſtidium, nunc inſolitum comedendi deſiderium urget, cui ſi forſitan indulgeatur, omnia ſigna ingraveſcunt: et tanta eſt ventriculi debilitas, ut cibus vix aegre concoquendus, cruduſque, diutius ibi ſubſiſtat.

Simulque vultus inſigniter mutatus, facies ſubfuſca, pallidaque turgeſcit, oculique nitore ſuo ſpoliati, hebetes obſcurantur, tunica conjunctiva colore lurido, et aliquando ſubflavo tincta.

Nec non eodem tempore in regione epigaſtrica moleſtiae ſenſus ad hypochondria dextra uſque lancinans emicat; hunc aeger hallucinatus, ventriculi affectionem plerumque falſo exiſtimat: hicce dolor preſſu ingraveſcit, ad claviculam, et ſummum humeri dextri tendere, et cum conſimili dolore hic loci alternis vicibus torquere, percipitur.

Aeger pariter languore, laſſitudine, omniſque conatus faſtidio, et aliquando ineluctabili dormiendi deſiderio afficitur: ſomnus vero brevis aegri vires quaſſas raro reficit, ſaepiuſque diris inſomniis miſere abrumpitur.

Animus triſtis gravi moeſtitia, frequentique ſuſpirio fractus, omnium conſortium delactamentaque fugit, et ſolitudine, ſorti ſuae miſerae illachrymandi cauſa, uti amat.

Ineunte

Ineunte hepatitide primaria, alvus plerumque dura, morbo vero provecto, pariterque per totum hepatitidis ſymptomaticae decurſum, ſibi non conſtat, nunc aſtricta, alias ſoluta; plerumque vero dejectionibus frequentibus, foetidis, exiguis, mucoſis, et abdomine nonnunquam tumido, ac tenſo ſtipatur.

Eſt ubi nullam fere ſubit mutationem pulſus, neque validior, neque frequentior, imo aliquando praeter naturam tardus; interdum vero, progrediente morbo, frequens ac debilis, veſperi praeſertim micat. Lingua albida, ſicca, villiſque obducta; cutis arida, dura, atque conſtructa, urina parca, colorata; reſpiratio plerumque ab initio laeſa; morbi vero progreſſu, et finem verſus, plus, minus, laborat; ſaepe comite tuſſi ſicca, rauca, atque ſonora, lateris dolorem adaugentes. Gingiva exploranti ſolito durior interdum ab initio videbitur.

Eſt ubi humeri affectio prima in medium prodit, aegro lateris dolorem nondum conqueſto:

queſto: interdum vero penitus deeſt; ſaepe tamen licet aegri ſenſum latuerat, humerum premendo ſuſcitaveris.

Morbo hucuſque provecto, ponderis ac plenitudinis ſenſum, primo in epigaſtrio, hypochondriiſque, perceptum, dolores hebetes, obtuſi, morſuſque acerrimi, quaquaverſum vellicantes, nec mora, magis diffuſi, harumque partium majore minoreve, duritie, ac tumore ſtipati, levique compreſſiuncula ingraveſcentes, alterne excipiunt.

Decubitus in utrumvis latus, praeſertim in ſiniſtrum moleſtus; aegrotus ſupinus, humeris leniter acclivibus, dextrorſumque paululum vergens, dolore minus afficitur.

Spiritu multum turbato, dolores inſtar pneumonicorum, quacum interdum, rarius licet quam hepatitide acuta, conjungitur, citro retroque pectore feruntur: ſingultus ac vomitus rarius in vetuſta, ſaepius vero in hepatitide acuta graſſantur. His ſignis interdum forte conjungitur icterus; non vero neceſſario,

ro, comeſque indivulſus, ut quibuſdam placuit.

Haec ſigna varie durant: nunc diutius, alias vero ocyus, velociter ingraveſcentia, febricula praeſertim veſperi, ſudoribus nocturnis, macie, viribus fractis, ventriſque proluvie putrida, ac faſtidium movente, ſtipata, ſtadia ſua percurrunt; aegerque febre *hectica*, ex uno, pluribuſve abſceſſibus, intra hepar aliove, qua data porta ruentibus, oriunda, e medio tollitur.

Hoc modo plerumque adoriens, progredienſque, finitur hepatitis: facile vero collegeris, impetum, ſignaque futura, non ſolum pro principii diverſitate, agendi modo atque vi, corporis ſtatu, adeo fieri poſſe diverſa, ut vix unquam in binis, nedum in pluribus aegris, eadem ſit.

Ex ſupra dictis ſignis quaedam penitus deſunt; quaedam vero magis obſcura, quae proxime delineanda ſunt.

Frequentes

Frequentes alvi dejectiones, exiguae, mucoſae, et acres, ventriſque tormina abnormia, atque teneſmus inter prima nonnunquam notantur; vultus vero, his nondum ſubortis, diligentius obſervanti, a ſanitate deflexiſſe, morbidus, mutatuſque, videbitur. Interdum vero aegrotus, nullum dolorem conqueſtus, cibi faſtidio, macie, viribus tum animi tum corporis, fractis, vegeto ſimul oris colore amiſſo, tandemque diarrhoea putrida, febreque *hectica*, quae omnia nullatenus a jecore laborante pendere ſuſpicanti exitium afferre valeant, corripitur.

Hoc malo laborantium, dorſa, humerique, quod notatu dignum, ſaepe antrorſum convexa ſunt; vitiumque morbo progrediente in pejus ruit; pectuſque ſimul a forma ſua deflexum, inſigniter, praeter naturam, deformatur.

Eſt ubi morbus Pyrexia abnormi, incertis intervallis accedente, calore intenſo, ſiti, pulſu debili, parvo, interdumque enormi, adoritur:

et

et licet caloris, moleſtiaeque ſenſus, circa epigaſtrium, hypochondriaque dextra ſimul torqueant; cum tamen in aliis pyrexiis ſimilia ſigna adſunt; magnum curriculi ſui ſpatium nondum in ſuſpicionem adductus, inſidioſe decurrit.

Datur febrium intermittentium varietas, Indiae montium indigena; indeque, febris montoſa, nuncupata, quae ex jecinoris praeſertim lobi ſiniſtri, vitio pendet, cuique viribus hydrargyri ſolis medetur.

A chirurgo clariſſimo ſpectatae ſidei apud Bombay, tria hujuſce febris, quae ſibi obſervaſſe contigerat, exempla, ingenium aſthmatis induiſſe, remediiſque huic malo idoneis aliquandiu fruſtra tentata, tandem hepatitidis ſignis ſuborientibus, hydrargyro feliciter profligata fuiſſe; morbumque, qui uni ex aegris eadem forma rurſus acciderat, eidem remedio, ſicuti antea, denuo ceſſiſſe, certior factus ſum.

Hepatitis, moribus nonnunquam mutatis, lento vixque percipiendo pede, vel, cauſa ali-

qua incitante fortius agente, ex vetuſta in acutam ſubito mutatur: utrum vero haec acuta, an potius vetuſta gradu ſolummodo diverſa, antiquo nomine ſervato, vocanda eſt, anceps haereo.

Vetuſtam quidem ſaepe ex acuta oriri contendimus; licet ſcriptor, qui non ita pridem tractatum publici juris fecit, vetuſtam fere ſemper, morbum primarium eſſe, ponat: hoc equidem aliquando evenire, ſupra jam conceſſum eſt: ſemper vero fieri, non ſolum propriae, ſed etiam clariſſimorum medicorum, quos ſaepius, data occaſione, conſului, experientiae, repugnat. Idem auctor in ſua morbi hiſtoria, ſtadium acutum deſcribit; hoc tamen in ratione medendi obliviſci, ſaltem remedia praeſtantiora, medicorum praeclariorum uſu comprobata, penitus praetermittere videtur. Quam ſtatuit, medendi rationi, vetuſtae, utpote huic ſatis idoneae, limitibus circumſcriptae, facile; acutam vero ex aequo complectenti, generalive morbi diviſioni, qua puris generationem

nerationem ex acuta ſola pendere ponit, minime aſſentiri queo: nam ex alibi confeſſis, auctor jecur omnia morbi latitantis ſtadia, nemine ſuſpicante, tacite percurriſſe, incidendo repertum eſt.

Hujus mali exempla, commentariaque in vulgus a clar. Doctore CLARK, apud Antiguam edita, magis experientiae noſtrae, cognitionique, quam aliunde conſequi valueram, quam ulla alia, quae ſuper hoc gravi argumento addiſcendi occaſio ſe mihi obtulit congruere, hic loci obſervari vellem; lobumque ſiniſtrum tentari, abſceſſuſque hepatis inter ſe diſtinctos, ſaepius in India Orientali, quam Occidentali, reperiundos; cum hujus unicum tantum exemplum Doctori vidiſſe contigit.

Infauſtis hujuſce mali victimis ſaepe evenit, ut medicum, non niſi abſceſſu, apice acuminato, foras erumpente, accerſant: interrogantibus vero reſpondent, ſe ante hoc morbo detentos, doloribus hypochondriorum, febre comitante, plus minus laboraſſe; domi vero

manendo

manendo, laxantium refrigerantium uſu his ſignis levatos fuiſſe. Hoc infimae ſortis indigenis, qui cauſis remotis perpetuo objiciuntur, obtingit, quique ob dietam tenuem ex vegetabilibus praecipue confectam, morbo lento, vixque ſentiendo miſere carpuntur; ſolitis negotiis impliciti, totas ſeptimanas, imo menſes obambulant, neque medici manum, niſi dolore coacti implorant: inde fit, quod morbus, cauſis incitantibus de novo agentibus, lente, ac pedetentim ſuppuratione tacite recidivus finiatur.

Hepatitis aliorum morborum ſaepenumero comes, aut ſignum; huic vero febres intermittentes, ac remittentes, dyſenteriaeque minus bene curatae, praeſertim fundamenta ponunt; et ſane vix Indiae datur morbus, qui ad illam plus minus procliviores non reddat: hique morbi diverſi, remediaque, quibus medetur, in qua omnis culpa transfertur, vitia hepatis latitantia in lucem ſaepe proferunt.

Hos

Hos morbos, uſitatis remediis non cedentes, e jecinore oppilato ſaepius pendere compertum eſt: huic rei innixi hydrargyro, auxilio potentiore, et forſitan ſolo plerumque fere utuntur medici.

Morbi progreſſus eſt admodum diverſus; nunc curriculum ſuum, intra paucos dies, velox percurrit: alias vero hepar ſeptimanas, imo menſes, vel etiam annos, nulla cauſa validiore incitante, lente morbidum marceſcit.

Jamque hepatitidis vetuſtae hiſtoria, qua potuimus, cura, ac diligentia, tradita, quaedam de inſignioribus acutae phaenomenis, animadvertenda ſunt. Haec aeque ac illa regionibus calidis gaudet; licetque, ineunte morbo, ſigna ſatis clare plerumque notentur; aliquando tamen, ut vetuſtae etiam evenit, adeo obſcura, et ſubdola ſunt, ut quam maxime in arte verſatos ſubterfugiant.

Aegrum nunc pyrexia violentiore, bilis vomitione, atque ſingultu, vi deripente, aggreditur; alias vero ſignorum enormium catervam

lateris

lateris affectio excipit. Haepatitiden graviorem, praeeuntibus aliquot dies generalibus, rheumatiſmi, praeſertim articulorum majorum, doloribus, qui tandem humerum dextrum correptum, triduum jecinoris affectione nondum ſenſâ, immane torquebant, mihi obſervaſſe obtigit. Hujuſce aegri humerus ſiniſter, ſternumque medium dolore graviore laborabant; lobuſque ſiniſter princeps inflammationis ſedes videbatur.

Dolor hicce ſingularis humerum, claviculamque ſubtus angens, interdum primarium, et ſaepe morbi decurſu ſignum importunius eſt, toto brachio ad digitos extremos uſque, quos torpore, doloreque immobiles reddit, pertingens: idem, at mitior angoris ſenſus lateris affecti femore ac crure aliquando ſentitur. Thoracis tegumenta dextri, praeſertim ſupra infraque claviculam, ineunte morbo, leviori compreſſiuncula, dolore longe alio ab illo qui, morbo provecto, cum ſuppuratio haud dubie adeſt, affecta, ſemel obſervavi.

Hepatitis

Hepatitis acuta non ſolum gravioribus ſignis, quam vetuſta, illave, quae coelo frigido, mitioreve ſubnaſcitur, graſſatur, ſed etiam multo majore velocitate curriculum ſuum abſolvit. Dyſpnoea inſigni, tuſſi importuna, doloribuſque pectus circumcirca peragrantibus, acuto ſimul humerum, claviculamque ſubtus, angore torquente, convexam hepatis ſuperficiem potiſſimum affici, inflammationemque non ſolum ad mediaſtinum, pleuramque coſtarum, ſed etiam in pulmones prorepſiſſe rite collegeris. Tametſi in quibuſdam morbi gravioris exemplis, haec ſigna, hiſce partibus ſalvis, occurrant, illas vero plerumque plus minus ſemper laborare, facile adducor ut credam: cumque quo major eſt ea pars hepatis affecta, eo periculum ſit quoque majus, ad hoc animum ſtudioſius in uſu advertere neceſſe eſt.

Diaphragma interdum tam vehementer afficitur, ut aegrum incurvum, et quaſi arcuatum, genibus cubito innixum, quo ſo-

lummodo dolore levabatur, conſpexerim: hic plerumque torquet ſingultus.

Alvus interdum adeo aſtringitur, totuſque tubus inteſtinalis tanto torpore corripitur, ut, bile, licet copioſius, ut hinc patet, quod aeger, vomitione bilioſa ſaepius torqueatur, fluente, cathartica fortiora neceſſaria ſint.

Hepatitis acuta maxima ex parte, ſed non ſemper, credo, ſuperficiem hepatis, vetuſta vero ſemper *parenchyma*, ſive ipſam jecoris ſubſtantiam, ſedes ſibi vindicant: in hoc abſceſſus plures, vel ſecum invicem communicantes, vel inſtar favi, inter ſe diſtinctos repèrire eſt: jecinoriſque ſuperficie integra licet et ſalva, abſceſſus hoſce tamen ſaepenumero in parenchymate inventos, ſectione cadaverum monſtratur.

De usitatioribus MORBI Terminis.

Hepatitis, reſolutione, et ſuppuratione, raro vero gangraena, finitur: utrum calidarum hepatitis

hepatitis plagarum ſchirro vero unquam excipiatur, vehementer dubito.

Quando reſolutione, omnium terminationum benigniore, clauditur; hoc plerumque bilem ſurſum, deorſumque praeſertim copioſe evacuando evenit; omniumque praecipue in vetuſta ſalutis recuperandae ſignorum certiſſimum eſt; partis enim laborantis vaſorum, quorum debilitatem, cauſam mali proximam poſtea ſtabilire conabimur, vim aliquatenus inſtaurari probat: canalis enim alimentarius ſolito ſtimulo diutius orbatus, eadem bilis quantitate, qua, ſalva ſanitate, ad motus placidos et naturales, jam ad abnormes peragendos, ſupra modum ſtimulatur.

Sudores univerſales profuſi, urinae ſecretio, ſedimentum copioſe deponentis, adaucta, aegri tuſſi antea laborantis excreatio libera ac copioſa; ſanguinis e naribus, anove fluxus, dejectiones mucoſae, et ſuperficiei jecur exudatio, partibus vicinis agglutinans, hunc morbi finem alia alio tempore comitata ſunt. Exu-

dationem vero acutae propriam, hujuſce reſolutionem plus minus ſemper ſtipare, facile adducor ut credam: pleroſque enim, qui ex hoc modo finito morbo convaluere, decubitus in latus ſiniſtrum difficilis, moleſtiaeque ſenſus, quovis niſu ſubito ſuſcitatus, quae, nec injuria in hanc agglutinationem conferuntur, toto vitae curriculo fatigant.

Quando vero ſuppuratione, quae ſemper periculoſiſſima habenda, terminatur, vel uno, pluribuſve abſceſſibus, viam foras, in thoracem, pulmoneſque, in ventriculum, vel in inteſtina, per bilis ductus, vel conglutinatione et eroſione juvantibus, vel denique in cavum abdominis ſibi patefacit; ex omnibus hiſce, ſi extremum excipias, non defuere, qui convaluerunt.

Hic vero animadvertendum, ſuppurationem adeo lentis vixque aegre percipiendis gradibus ſurrepere, ut morbus etiam in artis noſtrae uſu quam maxime verſatis fidem faciat, ſe reſolutione fuiſſe depulſum: dolore enim inſigniter

niter remittente, vel penitus una cum caeteris ſignis, ut ſaepe evenit, ceſſante, aeger ſanitatis deſiderio flagrans, medicuſque ſe morbum debellaſſe facile credens, in hunc errorem nullo fere nogotio inducuntur: hinc ſit, ut non ſolum remedia praeſtantiora praetermittantur, ſed etiam, citius aut ſerius, tumore foras erumpente, febrique lenta, ex abſceſſu interno, pureve viam ſibi in partem internam ſternente, ſuborta, miſere ſpe ſua fruſtrati decidant. Ad ea quae conſequuntur animum attendendo ab hoc erroris fonte plerumque cavebitur. Si doloris remiſſio, aut ceſſatio aliqua evacuatione critica, non ſtipetur, ſi ſanis oris color non reſtituatur, ſi functiones generales debiliores ſint, ſi denique decubitus in latus ſiniſtrum ſit difficilis, et quo longius in hoc cubatur, eo, pro rata parte, decubitus ſit gravior, moleſtia in ponderis ſenſum, tandemque in dolorem graviſſum deſinente, febricula ſimul, horrore levi, ac abnormi ſtipata, praeſertim veſperi ingruente, ſcrupuloſe ac timide

de

de eventu praeſagiendum eſt ; plerumque enim ſuppurationem inſtare, aut jam nunc exiſtere comperiemus : ſi reliquorum ſignorum nulla, quae duces ſequamur, adſint, ac etiamnum ancipites hereamus, aegrum in latus ſiniſtrum collocatum, diutiuſque ſic recubantem interrogando, de ſenſu quo afficitur, utrum inflammationi ſupervenerit ſuppuratio dijudicare potuerimus. Ad hanc rem animum altius advertendum volo, quippe qui medicos longa licet annorum ſerie edoctos, in hunc errorem incidiſſe probe noverim. Quique egometipſe in uno exemplo tametſi qua potui diligentia ab hoc erroris fonte cavebam, morbum reſolutione finitum per aliquot dies, credulus, opinatus, cito me toto coelo erraſſe compererim : abſceſſus enim aliquanto poſt, via ſibi in pulmones patefacta, aegro exitium attulit.

De Cadaverum Sectione.

Strages horrenda atque phaenomena, quae cadaverum ſectione manifeſta fiunt, varia et multiplicia ſunt; horum autem pauca tantum brevitatis cauſa annotabimus.

Quatuor exemplis, quae mihi perſcrutandi occaſio ſe obtulit, quibuſque in pulmones abſceſſus viam ſibi ſtravit, puſque aliquandiu ante mortem excreatum fuit, quae ſequuntur, notata ſunt. Omnibus pulmonum ſubſtantia plus minus exeſa; tubique bronchiales pure ſanguinolento excreato haud abſimili, infarcti fuere; pulmo dexter pleurae ſpatio ſatis amplo, praecipue circa foramen diaphragmate eroſum, quod tribus digitis intromittendis par erat, agglutinatus eſt: hoc circa foramen plurima dura, mole diverſa, quae cultro ſecta, ſchirrum ſpecie, duritieque referebant, reperta ſunt. Horum uno pneumonia ab initio comitante, partes conglutinatae latius patentes,

tentes, arctius; lobus vero ſiniſter quibuſdam locis laxe adhaerere; pericardioque ſeri libra flavi reperta: huic miſerando pariter lobum ſiniſtrum abſceſſus tentabat, unde pus quatuordecim diebus ante obitum exivit, quique velociter ad ſanitatem, donec alter dextri lobi in pulmones irruperat, ſpectabat; omnibus veſicula fellis viſcida bile diſtenta, ſuperficies per aliquod ſpatium diaphragmati, in uno pariter reni dextro praeter naturam adhaereſcere: diaphragmatis tendo omnibus foramine exeſus. Jecoris ſuperficies nunc maculis lividis diſtincta eſt, nunc vero ſalva intacta manet: nec datur viſcus vicinum, cui aliquando agglutinatum non reperiatur. Veſicam fellis, biliſque ductus nonnunquam inflammatione tentari liquido conſtat: ductumque communem choledochum inflammatione tantum non deletum, mihi vidiſſe obtigit.

Pleraque viſcerum abdominalium morbi veſtigia ſubinde oſtendunt: meſenterii glandulae tumore, ac duritie, praecipue *vetuſta*, dyſenteria

dyſenteria ſatellite, diutius laborantibus afficiuntur. Splenem quoque morbo tentari, et diaphragma maculis lividis aliquando diſtingui compertum eſt.

DIAGNOSIS.

Morbi quibus hepatitis acuta confundatur pneumonia, gaſtritis, affectus coli ſpaſtici, muſculorumque jecori vicinorum dolores rheumatici numeranda ſunt: primae nonnunquam conjungitur; cum vero pulmones, ipſorum, coſtarumve pleura, non tentantur; ſequentibus rite perpenſis diſtingui poterit: a pneumonia, humeri claviculaeque ſubtus dolore, qui plerumque ſemper hepatitidem acutam comitatur, abſente ſecerni poteſt.

In pneumonia dolores celſiores, latiuſque patentes lancinant; dyſpnoea et tuſſis importuniores; excreatio copioſior et interdum ſanguinolenta, decubituſque in latus affectum difficilis: contrarium vero in hepatitide evenit; huc pariter accedit quod, in India Orientali,

pneumonia

pneumonia primaria rarius occurrat; neque magni refert hic paululum erraſſe; cum utrique morbo ineunte eadem fere remedia idonea ſint.

Debilitas inſignis, anxietas, in epigaſtrio dolor et ardor, ingeſtis quibuſlibet auctus, iiſdemque protinus rejectis, humerique dolor abſens, gaſtritiden a morbo noſtro facile ſecernunt. Lobi ſiniſtri inflammatio coli affectus ſpeciem adeo graphice interdum prae ſe fert, ut, abſente humeri dolore, a coli affectione vix aegre diſtinguenda ſit: eo major eſt hic difficultas, quod dolor interdum adeo obſcurus ut vix percipiendus ſit, quod plerumque pariter, alvus pertinaciter aſtricta ſit, quodque denique aegrotus in utrumvis latus pari negotio cubare queat: quapropter ad omnium ſignorum catervam animum advertendo, hepatitiden ab hac coli affectione, partiumque vicinarum rheumatiſmo, caeteriſque corporis affectibus rite ſolummodo ſecreveris. In vetuſta majores etiamnum difficultates ſuperandae;

dae; futurum tamen ſpero, ut hiſtoriae morbi ſupra traditae attentius, ſtudendo, ab omni errore nobis ex illo fonte irrepturo, plerumque caveatur.

CAUSAE REMOTAE

Sunt, 1*mo*, Calor, praeſertim cum hic ac frigus alternis vicibus agant. 2*do*, Corporis exercitatio violenta. 3*tio*, Intemperantia, praeſertim ſpiritus vini uſus immodicus. 4*to*, Animi affectus. 5*to*, Febres intermittentes, ac remittentes. 6*to*, Dyſenteria, &c.

Horum omnium calor, ſtimulorum fortiſſimus, princeps morbi cauſa, nobis, utpote quibus perſuaſum eſt, caeteras mali cauſas, aut ſimili modo, calorisve operi favendo, agere, hic loci potiſſimum perpendendus eſt.

Fuſe et operoſius tractare de operandi modo, quo calor hunc morbum in diverſis Indiae Orientalis plagis ſuſcitet; rationeſque reddere, quare in quibuſdam ſaepius, quam in aliis, graſſetur, quare denique in aliis, ut in quibuſ-

dam Indiae Occidentalis plagis licet omnino ſimilibus, eiſdemque cauſis remotis operantibus; raro aut nunquam ſubnaſcatur; haec omnia inquam ſigillatim, et liquido enucleare non ſolum nos difficultatibus non ſolvendis praepeditos implicaret, ſed etiam hanc diſſertationis noſtrae partem, ultra ſolitos, quibus tentamina inauguralia, fines, circumſcribuntur, longe neceſſario proferret: quapropter has ſolum cauſas, quae maxime, me judice, ad hoc malum ſuſcitandum faciunt, hic loci perſtringam.

Quaedam vero obſervationes, quibus, tanquam principiis inconcuſſis, innixi, caute ratiocinabimur, huic inveſtigationi praemittendae videntur.

Animantia, ſtimulo quovis quadantenus amoto, et poſtea de novo addito, majore cum facilitate nunc eodem affici, ac conſequens eſt, in actionem validiorem incitari, lex univerſalis videtur.

Ut

Ut modo, quo calor, frigusque, fibram muſcularem alterni afficiant, aliquod luminis offundatur, Profeſſorem noſtrum illuſtriſſimum Black, calorem eſſe veram ſubſtantiam, non qualitatem, plurimis periculis nitidis commentariiſque comprobaſſe obſervandum eſt; hinc calor alternis vicibus auctus et imminutus corpus eodem modo, quo caetera ſtimulantia (ut ſupra dictum eſt) afficiat oportet. Sic ſi partem aliquam (manum v. g.) in certo quodam caloris gradu collocatum, ad gradum inferiorem transferas; actionis imminutio ſtatim ſequetur; ſi jam in priorem caloris gradum eandem reducas, actio adaucta, priore tamen major, ob manum jam vi frigoris ſedante magis irritabilem factam, ſubſequetur; ſi eandem gradui adhuc minori immerſam in priorem revoces, actio vaſorum pro rata parte major, ſubnaſcatur oportet: adeo ut calorem hoc modo augendo imminuendoque, vaſorum actionem eo roboris, violentiae, ac impetus, ut inflammatio, gangraena, aut ſphacelus inſequantur,

facile

facile ſuſcitaveris. Hujus rei exempla in frigore aduſtis videre eſt; calore enim ſubito, inflammatione, gangraena, aut ſphacelo, pro caloris gradu, corripiuntur, caute vero et pedetentim, admoto, horum nullo laborant: ſic ut mihi videtur, rite explicari poteſt, quî calor et frigus alterni morbum, de quo agitur, plerumque excitant.

Licet in quibuſdam Indiae Orientalis partibus calor intenſior ardeat; ſi tamen ſibi conſtet, adeo ut non multum ſupra infrave eundem Fahrenhetii gradum mutabilis fluctuet, Europaei, modo ſe, munera ſua obeundi cauſa, radiis ſolaribus objicere non cogantur, ſecunda valetudine fruuntur. Alibi vero, eodemque loci, vento Indiae ſtato ſe vertente; ubi magna caloris, frigoriſque alterna varietas; viſque aeſtus diurni frigore nocturno excipitur; vel ubi a terra aura nocturna, ex mari diurna ordine nexae, continuata ſerie inane alterna perflant, morbi varii, multiplices, natura tamen penitus diverſa late dominantur;

prout

prout calor, coelo aqua plus minus onerato, aliiſve ad alios morbos proclivioribus, graſſetur: calore ſicco, phlegmaſiae, hepatitis praeſertim, humido vero rerum potiente, morbi indole penitus diverſa reſurgentes ſaeviunt. Hinc fit quod hepatitis ſaepius in regione Coromandelae maritima, ubique ſolum ex arena, ſabuloque ſicco praecipue conflatur, quam in Calcutta, aliiſque Bengalae paludibus, vel in coeli ſtatu procelloſo, atque umbrifero, recrudeſcat.

Quaenam ex regionis terreſtris hujuſce ventis incommoda oriantur, neminem fere latet, plagas arenae immenſas, torridas, radiis ſolaribus ad perpendiculum fere directis, calefactas, non aliter quam ſi ex furno candenti, erumpentes, percurrunt: tantumque abeſt, ut perſpirationi, illi in regionibus calidis ſalutari humorum detractioni, quam natura tanta cum ſapientia ad proportionis normam diſtribuere conatur, quo animalia, diverſis licet caloris viribus objiciantur, eundem tamen fere ſem-

per

per gradum conſervant, vel minime faveant, ut etiam ipſam, haud levi mortalium incommodo, inſigniter reprimant, totamque fere corporis ſuperficiem exſiccatam arctius contrahant, ac comprimant. Hinc calor inſigniter augeatur neceſſe eſt: adeo ut interdum multum ſupra ſanitatis gradum aſſurgat; heparque praeſertim, ut ex caloris ſenſu ibi corporis torquentis, biliſque vomitione ſtatim ſubſequente, conſtat, inſigniter ſtimulet.

Si, rebus eo loci ſe habentibus, aut ſtatim antecedat, aut ſubſequatur, frigus, ut plerumque aurae ex mari reduci, aut aëri nocturno ſe incaute objicientibus, frigidave large bibentibus, obtingit, multo graviores edet effectus: atque ſi hepatitis ſtatim, ut ſaepe uſu venit, oriatur, acuta graſſabitur. Si vero haec caloris ac frigoris vis morbo ſtatim ſuſcitando impar ſit; ſaepius tamen iterata, ut ex pravo cujuſlibet ſtimuli ultra citrave ſanitatis normam ac modulum uſu obtingit, totum corpus, hepar vero praeſertim, tanto languore ac

inertia

inertia afficiet, ut non ſolum prava et imminuta bilis ſecretio, ſed etiam hepatitis vetuſta, citius aut ſerius, pro cauſarum vi, tempore, et agendi modo ſubnaſcantur.

Hic vero nobis forſitan objicias, quaerendo, quare, ſcilicet, hepar, prae caeteris viſceribus, hic loci inflammatione, tam frigidarum, quam nec frigidarum nimis nec calidarum regionum prole, potiſſimum laborat?

Si modi operandi, quo quaedam ſubſtantiae quaedam corporis organa afficiant; nempe quo ſalivae glandulas, hydrargyrum; renes cantharides; cutem exanthemata; modique, quo febres intermittentes, ac remittentes, paludum miaſma; continuas vero contagio humana, excitent, rationem reddere clare potuiſſemus; forſitan hac ſimilitudine ſuffulti, huic nodo ſolvendo, aliquatenus pares evaderemus.

Enim enimvero effectus, quos in plagis calidioribus edit, obſervanti, animoque mecum diligentius volventi, calor jecur, prae caeteris

corporis

corporis humani viſceribus, ſingulari, ſuique generis modo, ſtimulare mihi videtur: quod valide confirmatur ex eo quod hic loci, bilis ſecretio eadem, qua cutis excretio adaugetur, ut caeteris excretionibus evenit ratione non imminuatur.

Nec non probabiliter fieri poteſt, ut jecur ventriculum inter et ſuperficiem externam ſitum, hinc potus, illinc aëris, frigori, objectum, corpore nimis calefacto, multo magis irritabile fiat; vel eodem nimis refrigerato, potu ſimul inebriante, caloreve externo, agentibus, gravior effectus hac duplici cauſarum ſerie, edatur.

Licet vero nobis, morbum ex hiſce cauſis quadantenus oriri, concedatur; alter tamen quare ſcilicet, in India Orientali, ſaepius quam in Occidentali, plagiſque huic ſimilibus graſſetur, nodus ſolvendus ſupereſt: utcunque vero ſe res habeat; poſito etiam quod coelum in hiſce regionibus ſimillimum ſit, hoc aliquibus ex ſupra laudatis cauſis tribuendum eſſe,

eſſe, illaſque majori vi in India Orientali, quam in Occidentali agere, totumque diſcrimen ex hoc diſpari cauſarum opere pendere crediderim.

CAUSA PROXIMA.

Utpote de qua primae notae ſcriptores in ſententias adverſa fronte arietantes ivere, ſummis difficultatibus premi fatearis oportet: aliis aliud viſum, hi morbum venae portarum, illi vero hanc ſententiam, non ſolum non claram, ſed etiam vero abſimilem, reſpuentes, arteriae hepaticae morbum vitio vertendum eſſe clamitant: quapropter meam ipſius ſententiam, hic loci in medium allaturus, non ſine metu, ſummaque diffidentia in arenam tremulus deſcendo.

Ex dictis bilem, non ſolum ineunte ſed etiam progrediente morbo, plurimum praeſertim vero quantitate, peccare liquido patet. Hac aegritudine tentatos, totos menſes, imo etiam annos, ſignis e bilis vitio pendentibus,

quae, praeſertim hepatitide vetuſta ingruente, paulatim evanida, terga dant; progrediente vero, radiceſque altius agente, ſecretione bilis plurimum tandem imminuta, penitus fere evaneſcunt, obſervare liceat; acuta vero, noxa aliqua gravius excitante, exorta, bilis initio inſigniter, morbi progreſſu brevi imminuenda, augetur.

His poſitis, ſi bilem ramulis venae portarum extremis ſecerni, concedatur, nemo diverſas quas ſubit mutationes, ex hiſce vaſis aequaliter mutatis pendere, inficias ibit.

Clariſſimus Monro Profeſſor noſter jure celeberrimus, tunicam venae portae bovillae muſcularem ſcalpello liquido demonſtravit; licetque eadem in vena portae humana oculorum aciem fugiat, illam tamen in homine, aliiſque animalibus ſimili artificio conflatam, jure contendit. Ex his, eoque quod hepar longiſſime a corde, arteriiſque diſtet, adeo ut non horumce impulſu, ſed ſua ſponte, viribuſque ſibi inſitis vena portae moveatur; ex eo pariter,

pariter, quod hic loci ſanguis ex ramis amplioribus, in anguſtiores et capillares; quod ipſius motui obicem, plus minus ponat, neceſſe eſt, ut in arteriis ſit, diffundatur, ex eo denique quod vena portarum valvulis inſtructa non ſit; ex his inquam omnibus rite perpenſis, Profeſſor noſter celeberrimus ſanguinem, non tantum vi a tergo, ſed viribus venae ipſi propriis in hepar diffundi; ipſamque viribus vivis a natura eſſe inſtructam, atque inſtar arteriarum, non ſolum irritabilem, ſed etiam inflammationi opportunam eſſe, uſitato ſuo argumentandi acumine rite contendit.

Hoc extra omnem dubitationis aleam nitido periculo poſuit; arteria hepatica animali ligata; hepar non ſolum inflammationi, ut antea obnoxium, ſed etiam partibus vicinis, ut aliis inflammationibus evenit, agglutinatum comperit. Nollem tamen hic arteriam hepaticam tanquam hujus mali immunem excipias; contra ipſam in omni inflammationis exemplo acutae, plus minus laborare, colligas

velim;

velim; ex eo enim quod non ſolum ramuli minutuli in omne hepar ſimul diffundentur, ſed etiam quod oſcula ipſarum extrema ſe invicem ubique hepatis amplexantur, fieri non poteſt, quin unâ ipſarum inflammatâ, altera ſtatim exardeat.

Licetque nobis in quibuſdam acutae, praeſertim jecinoris tunicarum inflammationis exemplis, arteria hepatica, primario affici videatur; attamen propter rationes jam ſupra allatas, venam portarum, plerumque hujuſce morbi ſedem primariam eſſe, non ponere non poſſumus.

Tametſi noxae utrumvis morbum incitantes eaedem ſint; attamen pro rerum diverſitate; pro ipſarum vi; prout ſubito, vel pedetentim in corpus egere; vel prout ſyſtematis vires regionibus calidioribus diutius commorando, morbiſve praeeuntibus fractae fuere; effectus vel cauſa proxima, pro omnium harum rerum varietate, nunc acutam, alias vetuſtam hepatitiden excitantium, diverſa erunt:

quapropter

quapropter hepatitiden acutam, totius ſyſtematis, hepatiſque praeſertim, *vim adauctam;* vetuſtam vero, eorundem *vim imminutam*, definiri vellem.

De Proclivitate ad Morbum.

Licet hepatitis acuta quamlibet aetatem impetere queat; aetate tamen florentes, temperamentum ſanguineum, ex regionibus frigidioribus nuper appulſos, quibuſque fibra muſcularis tenſa, vireſque morbis praeeuntibus fractae non fuerint, potiſſimum, vix unquam infantes, raro impuberes aggreditur. Temperamento vero melancholico praediti, quibus tum corporis, tum animi, vis, morbis quibuſvis, luxuve, praeſertim potu inebriante immodico, diutinove regionis calore, frangitur, quibuſque fibra laxa, in hepatitiden vetuſtam procliviores ſunt. Si quid mihi propriae experientiae innitenti judicare fas ſit; faeminas fere toties, quoties mares hoc morbo tentari, illiſque ſaepius quam his, exitium afferri, facile

cile adducor ut credam. Menſes hoc malo laborantibus abeſſe feruntur.

Neque praetereundum alia animalia, nulla cauſa evidente, ſi calorem excipias, incitante, in hunc morbum eſſe proclivia: numerus enim canum venaticorum ex Anglia, huc adventorum inſignis hoc malo e medio tolluntur: nihil magis quotidianum, quam canem domini deliciolum *hepate*, (ſic enim in India Orientali apud omnes morbus audit,) laborantem, hydrargyro tractari: et haec animalia, morbo jam ſuppuratione finito, abſceſſuque inciſo, convaleſcere, certior factus ſum.

RATIO SYMPTOMATUM.

Ex omnibus quibus haec aegritudo ſtipatur ſignis, nullum, quam humeri, claviculamque ſubtus dolor, difficilius exponitur: licet enim, aliae ab aliis, phaenomeni rationem reddendi cauſa, ſententiae in medium illatae fuerint, nihilum tamen ad cauſam enucleandam profecerunt: tam horum, qui nervorum nexui, ſententia, quam qui inflammationi in diaphragma,

ma, ſeptumque thoracis mediaſtinum, ſurrepenti, jecinoriſve ponderi adaucto, aſcribendum ponunt, nihili quidem pendendae ſunt: hoc enim ſignum, neque verae harum partium inflammationi, neque hepatis pondere et mole ſchirro adauctis, aſſeclam comperire eſt: quapropter huic phaenomeno obſcuro impar, nodum aliorum acumine ſolvendum, cuidamve naturae conſenſui, nondum ſatis perſpecto, adnumerandum in medio relinquimus. Singultus, dyſpnoea, tuſſis, decubituſque in ſiniſtrum latus difficilis, non ſolum ex inflammatione diaphragmati hepar jam tenerum comprimenti, pleuriſque coſtarum, et pulmonum obrepente, ſed etiam ex hepatis pondere, quod ligamenta ſua, quibus ſuſpenditur, quaeque pariter inflammatione probabiliter jam tentantur, deorſum gravat, exoriuntur. Humerorum convexitas ex doloris vacuitate, quam aeger, antrorſum incurvatus, experitur, diaphragmati, corpore ſic poſito, hepar multo minus comprimente, oriri videtur. Vomitus, qui ineunte

hepatitide

hepatitide acuta aegrum aliquando torquet, vel ex inflammatione, ventriculo tandem, ſuperveniente, vel ex magna bilis vi, quae jam in duodenum diffunditur, ex hac autem ut mihi videtur, frequentius pendet.

Caeterorum vero, quae in hepatitide vetuſta obſervantur, phaenomenωn, ex viſceris hujuſce mole, ac magnitudine, ex bili quae, uti videtur, ſaepe qualitate peccat, imminuta ratio reddenda videtur.

PROGNOSIS.

Antecedentium, morbi vis, temporiſque quod duravit; aetatis, temperamentique, aegri ratione rite habita, de eventu ſatis accurate judicabitur. Si aegroti vires quovis luxu, morbis antecedentibus, viribuſque caloris funeſtis plurimum frangantur, exitus infauſtus praeſagiendus eſt. Si medicus non niſi multis diebus elapſis, accerſitus ſit, anceps periculoſuſque exitus, etiamſi aeger morbo mitiori tentetur, ex eo quod tanta cum velocitate in ſup-

purationem

purationem praeceps feratur, timendus eſt. Humeri claviculaeque dolor ſubtus gravis, tuſſis ſicca, dyſpnoea, praeſertim ſi remediis idoneis brevi non cedant, ſemper periculum maximum ingruere praedicunt. Si alimenta per vetuſtâ laborantis canalem alimentarium, cito, parumque, niſi quod faſtidium peſſime olentia moveant, mutata ferantur, morbum pervicacem ancipitemque praenuncies.

Si contra, auxiliante medico, pyrexia, caeteraque ſigna importuniora inſigniter brevi remittant, praeſertim quavis exinanitione critica comitante, cutis ſimul humidae calore minuto. Sique morbo vetuſto laboranti ſolitus oris color redintegretur; ſi faeces antea faſtidium moventes jam ſanorum ſimiles, non amplius foeteant, exitum morbi fauſtum ac felicem abſque errandi formidine ingruere praenuncies.

Si autem acutam vetuſta temporis progreſſu excipiat, aegroque priſtinae vires oriſque decor non inſtaurantur; caute admodum nobis utpote quibus hic ſuppuratio timenda ſit de

ancipite morbo augurandum eſt. Denique acuta, quam vetuſta hepatitide laborantes magis vita periclitantur, modo haec auxiliis nondum tentatis longius provecta non ſit. Suppuratio nullo non exemplo ſummum vitae diſcrimen minitatur.

CONSILIA MEDENDI.

Primo in hoc, ſicuti in aliis morbis, cauſae remotae, quas ſupra jam recenſuimus, quoad fieri poteſt, tollendae ſunt. Cum vero ex probatis duae ſint hujuſce morbi ſpecies, *vetuſta* ſcilicet ac *acuta*, natura et cauſa proxima, penitus diverſae : curatio ſit pariter duplex oportet.

Hepatitis acuta quae primo propter ſigna graviora periculumque quibus undique cingitur medici attentionem jure ſibi vindicat, regimine antiphlogiſtico, ſanguinis miſſione, catharticis, et veſicatoriis, de quibus ſigillatim paucis differendum, curanda eſt.

Regimen

Regimen antiphlogiſticum hic, ut in omnibus viſcerum ad vitam neceſſariorum inflammationibus rigide ſemper adhibendum, ſatis patet.

Sanguinis miſſio certis limitibus ne ultra citrave rectum excurrat pro aegroti aetate et viribus, morbi violentia, temporeque quod duravit, ut ſua cuique prudenti medico ratio ſuadebit, circumſcribenda eſt.

In regionibus calidis phlegmaſiae tam brevi in diverſae naturae morbos mutantur, ut venam non niſi cautiſſime pertundere fas ſit; ſi enim primo, ſecundo, aut ad ſummum tertio morbi die, ſanguinis miſſio non celebretur; non ſolum anceps, ſed etiam plerumque periculoſae plenum opus aleae futura eſt. Eſt eo quod in hanc rem animum non ſatis intendant, ſcalpellum ſtringentibus, rem ſaepius infauſte ceſſiſſe facile crediderim: nullo nos enim auxilio modo limitibus ſupra dictis accurate circumſcribatur praeſtantiore, potiri, experientia fretus, nil dubito aſſerere. In locis aridis

copioſius,

copioſius, quam in humidis, in his enim fibra debilis et laxa, ſanguis mittendus: nautis qui cibo pravo parumque nutriente veſci coguntur tam haec quam quaelibet alia exinanitio parcius utenda.

Cathartica, ſi iiſdem finibus quibus ſanguinis miſſio limitentur, hoc malo laborantibus proſunt; leniora vero ut tartarus ſolubilis, ſal rupellenſis, &c. parvis doſibus propinata ita ut alvus leniter ſolvatur, anteferenda ſunt: juxta venaeſectionem,

Veſicatoriis maximam fidem ac fiduciam habeo: veſicatorium amplum parti affectae, quam poteſt proxime et ſucceſſive diverſis regionis hepaticae partibus applicandum erit; ſic enim multo magis quam ſi fonticuli unguento epiſpaſtico fiant proderit. Agentibus veſicatoriis, diluentia copioſius, eo quod in calidis magis quam in frigidis regionibus urinae meatus afficiantur, propinanda.

Refrigerantia, qualia ſunt fructus acidi, quippe qui ſitim alvique duritiem jucunde levant,

vant, malo laborantibus plurimum prodeſſe experientia conſtat: ſales medii, nitrum multa aqua ſolutum, et julapium ſalinum ex alkali vegetabili fixo et acido vegetabilium conflatum, ad curam facere conſtat.

Cum hepar iiſdem quibus reliquum ſyſtema legibus gubernatur; acuta, ſi ſigna graviora ſint diutiuſve perſtent, in ſuppurationem, aut vetuſtam, degenerando, deſinat, oportet: jamque aliis de quibus infra auxiliis curanda eſt.

Hepatitidis vetustae Medendi Ratio.

Auxilia quibus ſuffragante experientia, vetuſtae, utrum acutam aliumve quemcunque morbum excipiat, an primario exoriatur, optime medetur, ſunt, laxantia mitiora, hydrargyrum, veſicatoria, tonica, *&c.*

Tubo alimentario parvis laxantium doſibus expurgato, ad *unguentum hydrargyri fortius*, quod primo copioſius, donec animae foetore in fluida intromiſſum percipiatur, poſtea vero parcius, ita ut vaſa metallo onerata aliquan-

† diu

diu ſtimulentur ; interim a ptyaliſmo, tam hic enim quam alibi obeſt, caute caventibus, confugiendum eſt. Regioni hepaticae modo hic veſicatoria applicata non ſint affricandum eſt : hinc enim magna morbi levatio. Affrictus tempus admodum pro rerum diverſitate diverſum medico judicanti relinquendum eſt.

Veſicatoria, qualis modus operandi cunque ſit, ut in acuta praecipitur, adhibita, plurimum prodeſſe conſtat.

Dyſpepſia, fibraeque muſcularis laxitas, morbi ſatellites indivulſi, quam bene tonica et ſtimulantia morbo occurrant, digitis quaſi deſignant : haec autem caute utenda, ad mitiora enim, qualia ſunt infuſa amara, parvulae tincturae corticis Peruviani, radiciſque columbo, ſuperaddita quantitate, confugiendum. In victus tenuioris in acuta laudati vicem, cibus lautior, concoctu facilis aromatibuſque ſcite conditus, ſufficiendus eſt. In India cibus cui nomen *curry* concoctu facilis, ex carne parvaque vegetabilium portione conflatus, capſi-

co,

co, curcuma, aliiſque aromatibus bene conditus, quem una cum oryza comedunt, plurimum invaleſcit. Poſt cibum unus aut alter Madeirae aliûſve vini meraci cyathus proſunt: potus communis vinum aut ſacchari ſpiritus aqua diluta ſit: cereviſia enim utentibus aſceſcit.

Ad ſigna importuniora, praecipue tuſſim quae tam in acuta quam in vetuſta plerumque torquet, compeſcenda, nihil opio, quod mirandum levamen plerumque affert, praeſtantius eſt.

Si morbus hicce auxiliis pervicax non cedat, in coelum mitius ac purius migrando, hydrargyro interim caeteriſque remediis aliquandiu repoſitis, et denuo poſt aliquod temporis reſumptis, aegrotus ſaepe convaluit.

Si haec votis parum reſpondeant; in aliquam Indiae Sinarumque regionem longinquam navigantibus res ſaepe feliciter cedit.

Diarrhoea, ſaepe mali comes, adeo importuna eſt, ut aegrum ad remedia aſtringentia ſae-

pius

pius adigat: haec vero, quippe que ſuppurationi haud leviter faveant, peſſimos ſemper edunt effectus; et niſi alvi proluvies tanta cum immanitate ſaeviat, ut vitae periculum ingruat, cane pejus et angue vitanda ſunt. Hydrargyro abdomini affricato, lanulaeque poſtea indutae terga plerumque dat ſignum ingratum. Aegroto in equo aut curru exercitatio lenis pro viribus utenda, interimque a coeli intemperie caute cavendum.

Suppuratione exorta, tonica validiora et ſtimulantia, qualia ſunt corticis Peruviani pulvis, vinum rubrum vel Madeirenſe utenda ſunt. Abſceſſus extrorſum tumens quam primum ſcalpello incidendus eſt: ſi autem viam ſibi in inteſtina edax patefaciat, laxantibus mitioribus, ne partis eroſae hiatus juſto citius agglutinetur, neve ductus communis choledochus, ſi hac forte pus ruat, oppiletur, leniter ſtimulanda ſunt.

T A N T U M.